

Η ΠΛΑΤΥΤΕΡΑ ΣΚΕΠΗ ΤΟΥ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Πώς η προσευχή θεραπεύει το ψυχικό χάος και τη νεανική βία στον ταραγμένο κόσμο μας

Μια ολιστική προσέγγιση της Παρακλήσης ως πράξης κοινωνικής αντίστασης, μέσα από τη σύγκλιση της Πατερικής Θεολογίας, της σύγχρονης Ψυχολογίας και της Παιδαγωγικής.

*Του Αναστασίου Χαρμαντά-ειδικού στην ψυχοδυναμική της οικογένειας,
μέλους του Κέντρου Στήριξης Οικογένειας (ΚΕ.Σ.Ο.)
της Ι. Μητροπόλεως Χαλκίδος*

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν δοκίμιο προσεγγίζει τις Παρακλήσεις του Δεκαπενταύγουστου πέρα από τα όρια της τυπικής θρησκευτικότητας, αναδεικνύοντάς τες και ως ένα βαθύτερο κοινωνικό καθήκον. Μέσα από μια διεπιστημονική ανάλυση που γεφυρώνει την Πατερική Νήψη με τις θεωρίες των Goleman, Gottman, Dyer, Templar και Robinson, εξετάζεται η συμβολή του εσωτερικού διαλόγου της προσευχής στην αντιμετώπιση του σύγχρονου άγχους, της ενδοοικογενειακής αποξένωσης και της νεανικής παραβατικότητας.

Το δοκίμιο εμπλουτίζεται με τον σύγχρονο θεολογικό λόγο των Μητροπολιτών Χαλκίδος Χρυσοστόμου Β΄ και Θεσσαλονίκης Φιλοθέου, και κορυφώνεται στο οικουμενικό αρχέτυπο της Παναγίας Πλατυτέρας, η οποία, μέσα από την παράδοση της ενσυναίσθησης, προσφέρει το μοντέλο μιας κοινωνίας στοργής και αλληλεγγύης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η περίοδος του Δεκαπενταύγουστου, το διαχρονικό «Πάσχα του καλοκαιριού» της ελληνικής πατρίδας, φέρνει μαζί της την κατανυκτική μελωδία των Παρακλήσεων.

Σε μια εποχή, όμως, που χαρακτηρίζεται από έντονη υπαρξιακή κρίση, κοινωνικό κατακερματισμό και μια διάχυτη πνευματική ξηρασία, η προσευχή δεν μπορεί να υποβιβάζεται σε μια στείρα θρησκευτική υποχρέωση ή ένα μηχανικό καθήκον.

Οφείλει να αναγνωρισθεί ως μια ζωντανή πράξη αντίστασης στην αποξένωση. Το παρόν δοκίμιο επιχειρεί να φωτίσει την προσευχή και τις παρακλήσεις προς τη

Θεοτόκο ως θεραπευτικά εργαλεία, όπου η Πατερική παράδοση συναντά τη σύγχρονη επιστήμη και τη φιλοσοφική σκέψη.

Στόχος είναι να αναδειχθεί πώς αυτός ο ιερός εσωτερικός διάλογος αποτελεί το κλειδί για την ψυχοσυναισθηματική υγεία του εξελισσόμενου ανθρώπου και το θεμέλιο για την ηθική αναγέννηση της κοινωνίας μας.

Η ΙΕΡΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ:

ΟΤΑΝ Η ΠΑΤΕΡΙΚΗ ΝΗΨΗ ΣΥΝΑΝΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Για αιώνες, η προσευχή θεωρούνταν αποκλειστικό προνόμιο της πίστης, αποκομμένο από την ορθολογική σκέψη. Σήμερα, η σύγχρονη επιστήμη της ψυχολογίας και της κοινωνιολογίας έρχεται να φωτίσει, από τη δική της πλευρά, στοιχεία που οι Πατέρες της Εκκλησίας βίωναν εμπειρικά στα ασκητήριά τους και οι φιλόσοφοι αναζητούσαν θεωρητικά.

Στο πεδίο της σύγχρονης ψυχολογίας, ο Daniel Goleman, αναλύοντας τους μηχανισμούς με τους οποίους οι άνθρωποι επικοινωνούν, συνυπάρχουν και ξεπερνούν τις κοινωνικές κρίσεις, υπογραμμίζει με έμφαση: **«Η νέα επιστήμη της κοινωνικής νοημοσύνης μας δίνει τα εργαλεία για να ωθήσουμε προς τα έξω τα όριά μας βήμα βήμα. Δε χρειάζεται να αποδεχτούμε τους διχασμούς που εκτρέφει το μίσος. Αντίθετα πρέπει να διευρύνουμε την ενσυναίσθησή μας για να κατανοήσουμε ο ένας τον άλλο παρά τις διαφορές μας και να φτιάξουμε μια γέφυρα ανάμεσα σε αυτά που μας χωρίζουν. Το κύκλωμα του κοινωνικού εγκεφάλου συνδέει όλους μας στο βασικό ανθρώπινο πυρήνα μας»** (Goleman, 2006, σελ. 403).

Αυτό το «κύκλωμα του κοινωνικού εγκεφάλου» που μας συνδέει όλους στον κοινό μας ανθρώπινο πυρήνα, η ορθόδοξη πνευματικότητα το ονομάζει **«εν Χριστώ αδελφοσύνη»** και το ενεργοποιεί μέσω της προσευχής. Η παράκληση και η νοερά προσευχή, όπως τις περιέγραψαν ο Άγιος Ιωάννης της Κλίμακος (Κλίμαξ, Λόγος ΚΗ') και οι Νηπτικοί Πατέρες (Φιλοκαλία, τόμος Δ'), λειτουργούν **ως ένα σημαντικό πνευματικό εργαλείο για να ωθήσουμε προς τα έξω τα όρια του εγωισμού μας**. Η προσευχή προσφέρει έναν «ιερό χρόνο» αποστασιοποίησης από τα εξωτερικά ερεθίσματα, εκπαιδεύοντας τον εγκέφαλο στην ηρεμία και μειώνοντας το στρες.

Παράλληλα, η συναισθηματική σύνδεση με την πηγή της ύπαρξής μας μπορεί να επηρεάσει την προσωπική και οικογενειακή μας πραγματικότητα, επηρεάζοντας το τι πραγματικά επιθυμούμε για την εξέλιξη των παιδιών μας (Dyer, 1994).

Η προσευχή δεν είναι παθητική, μοιρολατρική ικεσία, αλλά μια ενεργή, δυναμική ευθυγράμμιση της ανθρώπινης πρόθεσης με το Καλό, το Φως και την Αγάπη. Η άποψη αυτή συνομιλεί άμεσα με τη Φιλοσοφία, από την αρχαιότητα μέχρι τον Υπαρξισμό. Ο Σωκράτης θεωρούσε τον εσωτερικό διάλογο («**διάλογο της ψυχής με τον εαυτό της**») ως τη μόνη οδό για την αυτογνωσία και την κατάκτηση της αρετής (Πλάτων, Θεαίτητος).

Στον 20ό αιώνα, ο φιλόσοφος και ψυχίατρος Viktor Frankl διακήρυξε ότι ο **άνθρωπος δεν καθορίζεται από τις τυφλές συνθήκες, αλλά από το νόημα που δίνει στη ζωή του**. Εκκλησία και Επιστήμη δεν συγκρούονται, αλλά συνεργάζονται: **η επιστήμη χαρτογραφεί τους μηχανισμούς του μυαλού και η προσευχή προσφέρει το πνευματικό καύσιμο για την υπέρβασή τους**.

ΤΑ ΚΑΘΟΛΙΚΑ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ:

Η ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Όταν αναλύουμε την προσευχή μέσα από το πρίσμα όλων αυτών των επιστημών, προκύπτει μια κοινή διαπίστωση: οι διαφορετικές επιστήμες συναντώνται σε κοινά οντολογικά και πρακτικά διδάγματα για τη ζωή μας. Η προσευχή δεν είναι απλώς λόγια, αλλά μια εμπειρία που μπορεί να επηρεάσει συνολικά τον άνθρωπο που μας διδάσκει:

- **Το Μάθημα της Εσωτερικής Αποσύνδεσης (Ψυχολογία & Νηπτική):** Σε έναν κόσμο μόνιμης ψηφιακής υπερδικτύωσης, η προσευχή μας διδάσκει **την αξία της «αποσύνδεσης» από τον θόρυβο και της «σύνδεσης» με τον εαυτό**. Είναι η επιστημονικά τεκμηριωμένη ανάγκη του εγκεφάλου για παύση και η πνευματική ανάγκη της ψυχής για ησυχία.
- **Το Μάθημα της Σχεσιακής Υπέρβασης (Κοινωνιολογία & Συστημική Θεραπεία):** Οι επιστήμες των σχέσεων διδάσκουν ότι η υγεία μιας κοινότητας εξαρτάται από την έξοδο από το «εγώ». Η προσευχή εκπαιδεύει τον άνθρωπο να βλέπει τον εαυτό του ως μέρος ενός συνόλου (της οικογένειας, της κοινωνίας, της κτίσης), μετατρέποντας τον ατομικισμό σε συλλογική συνείδηση.
- **Το Μάθημα της Ανθεκτικότητας (Υπαρξιακή Φιλοσοφία & Πνευματικότητα):** Η επιστήμη της ψυχικής ανθεκτικότητας (resilience) και η θεολογία συγκλίνουν στο ότι η προσευχή προσφέρει στον άνθρωπο ένα εσωτερικό καταφύγιο. Τον διδάσκει να μην λυγίζει μπροστά στις αντιξοότητες, αλλά να αντλεί δύναμη από μια ανώτερη πηγή νοήματος.
- **Το Μάθημα της Ανιδιοτελούς Πρόθεσης (Παιδαγωγική & Ηθική):** Το μεγάλο δίδαγμα της προσευχής, όπως συνηγορούν η παιδική ψυχολογία και οι Πατέρες, είναι η μετατόπιση από το «ζητώ και απαιτώ» στο «ευχαριστώ και

προσφέρω». Αυτή η αλλαγή στάσης είναι το θεμέλιο για τη διαμόρφωση υγιών χαρακτήρων.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΑΝΤΙΔΟΤΟ:

Η ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΠΑΘΟΓΕΝΕΙΩΝ

Ο εξελισσόμενος άνθρωπος δεν αναπτύσσεται σε κενό, αλλά μέσα σε ένα κοινωνικό σύστημα που σήμερα νοσεί βαριά από έναν άκρατο ατομικισμό, ο οποίος γεννά τη νεανική βία, τους εθισμούς και τη φρίκη των πολέμων. Εδώ, η προσευχή μετατρέπεται από ατομική εκτόνωση σε ένα κοινωνικό αντίδοτο.

Στο επίπεδο της οικογένειας, ο κορυφαίος ερευνητής της οικογενειακής δυναμικής, John Gottman, προσφέρει το επιστημονικό κλειδί για τη διαχείριση των εσωτερικών μας κρίσεων. Όπως χαρακτηριστικά σημειώνει: **«Μελέτες μας έδειξαν ότι οι γονείς που λειτουργούν ως συναισθηματικοί μέντορες έχουν μεγάλη επίγνωση των συναισθημάτων των παιδιών τους όσο και των αγαπημένων τους προσώπων. Αναγνωρίζουν ότι όλα τα συναισθήματα ακόμη και αυτά που θεωρούμε αρνητικά – όπως είναι η λύπη ο θυμός και ο φόβος -μπορούν να αποδειχθούν χρήσιμα για τη ζωή μας»** (Gottman, 2000, σελ. 79).

Αυτή ακριβώς η επιστημονική διαπίστωση βρίσκει μια ουσιαστική πρακτική εφαρμογή στο βίωμα των Παρακλήσεων. Η παράκληση στην Παναγία δεν είναι μια προσπάθεια να κρύψουμε ή να καταπιέσουμε τα προβλήματά μας. Είναι ένας χώρος όπου η λύπη, ο θυμός και ο φόβος του σύγχρονου ανθρώπου και του παιδιού δεν δαιμονοποιούνται.

Αντίθετα, αναγνωρίζονται, εκφράζονται ελεύθερα μέσα από την προσευχή και «αποδεικνύονται χρήσιμα», καθώς μετατρέπονται σε ευκαιρίες πνευματικής ωρίμανσης, αυτοεπίγνωσης και βαθιάς σύνδεσης με την οικογένεια.

Όπως χαρακτηριστικά τονίζει στον σύγχρονο λόγο του ο Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος Β΄, η Εκκλησία μάς καλεί, μιμούμενη τον Χριστό, να προσπερνάμε το στείρο γράμμα του νόμου και τον τύπο, προτάσσοντας την ουσιαστική βοήθεια και την αγάπη προς τον συνάνθρωπο, ο οποίος είναι η αληθινή εικόνα του Θεού (Χρυσόστομος Χαλκίδος, 2017).

Όταν η οικογένεια συγκεντρώνεται για μια κοινή παράκληση, οι γονείς γίνονται οι αυθεντικοί «συναισθηματικοί μέντορες» των παιδιών τους, διδάσκοντάς τα να βλέπουν την ουσία της ζωής. Δημιουργούν ένα περιβάλλον σταθερότητας και αποδοχής (Ρούση-Βέργου & Ζαφειροπούλου, 2012), εφαρμόζοντας στην πράξη τους χρυσούς κανόνες της σωστής ανατροφής.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η αποδοχή της ανθρώπινης ευαλωτότητας είναι το μυστικό για να ξεδιπλωθεί ο εσωτερικός πλούτος του παιδιού, καθώς, όπως παρατηρεί ο Richard Templar: **«Όλα τα παιδιά που ξεχώρισα αυτά με τις πιο πληθωρικές και εγκάρδιες προσωπικότητες είχαν υπέροχα ψεγάδια»** (Templar, 2008, σελ. 149).

Η προσευχή και η οικογενειακή παράκληση γίνονται ο ιερός εκείνος χώρος όπου αυτά τα «υπέροχα ψεγάδια» των παιδιών δεν αντιμετωπίζονται με ενοχές, σκληρή κριτική ή απόρριψη, αλλά αγκαλιάζονται με στοργή. Το παιδί νιώθει ότι δεν χρειάζεται να είναι τέλειο για να αγαπηθεί, και αυτή η βεβαιότητα μειώνει την ανάγκη για επαναστατική εκτόνωση μέσω της βίας ή των εξαρτήσεων, προσφέροντας στα παιδιά τις ρίζες που λείπουν από τα σύγχρονα σπίτια (Templar, 2010).

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ:

ΤΙ ΚΑΙ ΠΩΣ ΝΑ ΖΗΤΟΥΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΓΙΑ ΕΝΑ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΑΥΡΙΟ.

Η παιδαγωγική διάσταση της προσευχής απαιτεί μια ουσιαστική αναθεώρηση. Δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται ως μια μηχανική, καταναγκαστική αποστήθιση λέξεων που κουράζει το παιδί, ούτε ως μια τυπική συνήθεια που «πρέπει να μάθει για όταν μεγαλώσει». Όπως ανατρεπτικά επισημαίνει ο Sir Ken Robinson στο έργο του «Άλλη λογική»: Η αντίληψη πως η εκπαίδευση αποτελεί προετοιμασία για κάτι που θα συμβεί αργότερα παραθεωρεί το γεγονός, ότι τα πρώτα 16 ή 18 χρόνια της ανθρώπινης ζωής δεν είναι μια πρόβα. Οι νέοι ζουν τις ζωές τους από τώρα» (Robinson, 2011, σελ. 89). Αυτή η «άλλη λογική» μπορεί να οδηγήσει και σε μια διαφορετική προσέγγιση την πνευματική αγωγή.

Σε αυτό το σημείο, ο Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Φιλόθεος θέτει ένα βαθύ παιδαγωγικό και υπαρξιακό θεμέλιο: επισημαίνει ότι η ζωή των νέων δεν τελειώνει σε καμία πρόσκαιρη αποτυχία. Το κρίσιμο είναι να μάθουν οι νέοι να παίρνουν τη ζωή ξανά στα χέρια τους, εμπιστευόμενοι τον Θεό, αλλά και τη δύναμη που πηγάζει από την αληθινή σχέση και κοινωνία με τους άλλους ανθρώπους (Φιλόθεος Θεσσαλονίκης, 2026).

Η προσευχή των παιδιών, λοιπόν, δεν είναι μια «πρόβα» θρησκευτικότητας για το μέλλον. Είναι η δική τους, παρούσα και ζωντανή κραυγή για σχέση και ελπίδα απέναντι στον κόσμο.

Οι σύγχρονοι Πατέρες της Εκκλησίας, όπως ο Άγιος Πορφύριος ο Κausοκαλυβίτης, δίδασκαν ότι η προσευχή των παιδιών πρέπει να είναι απαλλαγμένη από εγωιστικά αιτήματα.

Το αληθινό περιεχόμενο της προσευχής πρέπει να είναι η ευγνωμοσύνη και η ανιδιοτέλεια. Πρέπει να διδάξουμε στα παιδιά μας να προσεύχονται για το παιδί που

υποφέρει ή βιώνει τη φρίκη του πολέμου στην άλλη άκρη της γης, καλλιεργώντας μια παγκόσμια συνείδηση αδελφοσύνης. Να ζητούν φωτισμό, υπομονή, αγάπη και δικαιοσύνη για όλους. Μέσα από αυτή την παιδαγωγική, το παιδί εσωτερικεύει αξίες, μαθαίνει να ξεπερνά τις αποτυχίες του και γίνεται ένας ενεργός, συναισθηματικά ώριμος πολίτης.

Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΨΥΧΗΣ

Η ανάγκη αυτή για εσωτερικό διάλογο και προσευχή είναι βαθιά ριζωμένη στην ελληνική πολιτισμική συνείδηση, όπως αυτή αποτυπώθηκε ανάγλυφα στους μεγάλους μας δημιουργούς:

- Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης: Στα διηγήματά του, οι παρακλήσεις των απλών ανθρώπων —των χηρών, των φτωχών, των θαλασσινών— δεν αποτελούν μια τυπική, εξωτερική θρησκευτικότητα. Είναι ο ίδιος ο κοινωνικός ιστός της κοινότητας. Είναι η αλληλεγγύη των αδικημένων, η κοινή αναζήτηση της δικαιοσύνης και η μοναδική παρηγοριά απέναντι στην ανθρώπινη σκληρότητα.
- Γιώργος Σεφέρης: Μέσα στο σκοτάδι της ιστορίας, των διωγμών και των πολέμων, η ποίηση του Σεφέρη λειτουργεί ως μια μορφή κοσμικής προσευχής. Είναι μια αγωνιώδης κραυγή για το φως, τη μνήμη και τη δικαιοσύνη, μια προσπάθεια να κρατηθεί ο άνθρωπος όρθιος απέναντι στη βαρβαρότητα των καιρών. (Στην αγάπη αυτή για τον Σεφέρη συμπλέει απόλυτα και η σύγχρονη διοικούσα Εκκλησία, με τον Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης κ. Φιλόθεο να επιλέγει εμβληματικούς στίχους του νομπελίστα ποιητή στα μηνύματά του).
- Οδυσσέας Ελύτης: Με την «Παναγία την Παρηγορήτρια» ή την «Παναγία το Πέλαγο» του, ο Ελύτης αναδεικνύει τη Θεοτόκο σε σύμβολο της απόλυτης ομορφιάς, της αθωότητας και της ελπίδας που δεν πεθαίνει ποτέ. Η ποίησή του είναι ένας ύμνος στη δυνατότητα του ανθρώπου να αναγεννάται ακόμα και μέσα από τα ερείπια.

ΕΠΙΣΤΕΓΑΣΜΑ: ΤΟ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟ ΑΡΧΕΤΥΠΟ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΩΣ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΜΑΝΑ ΤΗΣ ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΗΣ

Το επιστέγασμα και η κορύφωση των Παρακλήσεων του Αυγούστου βρίσκεται στο ίδιο το πρόσωπο της Παναγίας. Εδώ, η Θεολογία συναντά την οικουμενικότητα, καθώς η Παναγία λειτουργεί στην παγκόσμια ανθρώπινη ψυχοσύνθεση ως το αρχέτυπο της Αιώνιας, Μητρικής Παρηγοριάς. Δεν αποτελεί απλώς ένα θρησκευτικό

σύμβολο για τους πιστούς, αλλά ένα ζωντανό, παγκόσμιο ψυχολογικό και κοινωνικό καταφύγιο που μιλά στην ψυχή κάθε ανθρώπου, ανεξαρτήτως θρησκευτικών πεποιθήσεων.

Στην Ορθόδοξη παράδοση, το αρχέτυπο της «**Μεγάλης Μητέρας**» καθαίρεται από κάθε σκοτεινό στοιχείο και μεταμορφώνεται στην απόλυτη εκδοχή της ανιδιοτελούς αγάπης.

Στο πεδίο της διαπαιδαγώγησης, η Παναγία ως Μητέρα προσφέρει ένα ιδιαίτερο μοντέλο. Δεν είναι η κτητική μάνα που εγκλωβίζει το παιδί της, αλλά η Μητέρα που ανατρέφει το παιδί της με ελευθερία, το στηρίζει σιωπηλά και, τελικά, θυσιάζει τον δικό της πόνο για το καλό της ανθρωπότητας. Στη σύγχρονη παιδαγωγική, αυτό μπορεί να συσχετιστεί με την έννοια της «ασφαλούς βάσης» (secure attachment), μια έννοια που ο ψυχολόγος John Bowlby θεωρούσε θεμέλιο για την ψυχική υγεία του παιδιού.

Το σημαντικότερο, όμως, μάθημα αυτής της μητρικής παιδαγωγικής κρύβεται στην ίδια την παράδοση του λαού μας, μέσα από τα παραδοσιακά μοιρολόγια της Μεγάλης Παρασκευής. Εκεί καταγράφεται μια σκληρή ανείπωτης μεγαλοψυχίας και συγχωρητικότητας, όπου η Παναγία, αντικρίζοντας τη μάνα του προδότη Ιούδα, δεν την αποστρέφεται, ούτε την κατηγορεί. Αντίθετα, ανοίγει την αγκαλιά της και της λέει: **«Έλα, μάνα του Ιούδα, να θρηνήσουμε μαζί. Εσύ για το παιδί σου που χάθηκε στο σκοτάδι, κι εγώ για το δικό μου που καρφώθηκε στο ξύλο».**

Αυτή η συγκλονιστική στιγμή δείχνει **το μεγαλείο της ενσυναίσθησης**. Η Παναγία ενώνει τον πόνο της με τον πόνο της «άλλης» μάνας, σπάζοντας τον κύκλο της εκδίκησης και του μίσους. Διδάσκει ότι ο πόνος του συνανθρώπου μας —ακόμη και εκείνου που μας πλήγωσε ή μας πρόδωσε— είναι ιερός. Το παιδί που εσωτερικεύει αυτό το πρότυπο, μαθαίνει να μην διαχωρίζει τον κόσμο σε «δικούς μας» και «εχθρούς», αλλά να αναγνωρίζει την ανθρώπινη ευαλωτότητα.

Παράλληλα, η Κοίμηση της Θεοτόκου ανατρέπει το πιο βαθύ, υπαρξιακό άγχος του ανθρώπου: τον φόβο του θανάτου και του αποχωρισμού. Η Εκκλησία δεν θρηνεί έναν θάνατο, αλλά εορτάζει μια «μετάσταση» προς τη ζωή.

Η Κοίμηση μετατρέπεται σε μάθημα ελπίδας. Διδάσκει στα παιδιά ότι ο πόνος και ο θάνατος δεν έχουν τον τελευταίο λόγο, ότι η αγάπη είναι ισχυρότερη από την απώλεια και ότι η Μάνα του κόσμου δεν χάνεται, αλλά γίνεται μια μόνιμη, οικουμενική μεσίτρια για κάθε πληγωμένη ψυχή πάνω στη γη.

Η παράκληση στην Παναγία δεν είναι μια παθητική, μοιρολατρική φυγή από την πραγματικότητα. Είναι μια πράξη απολύτρωσης και ψυχικής απελευθέρωσης. Μας θυμίζει με τρόπο ουσιαστικό ότι η κοινωνία μας μπορεί να θεραπευτεί μόνο αν αποκτήσει ξανά «μητρικά» χαρακτηριστικά: στοργή, προστασία, αλληλεγγύη και ανιδιοτελή αγάπη.

Η προσευχή σε Εκείνη γίνεται το εφαλτήριο για να βγούμε από τον ναό και να υπηρετήσουμε τον πλησίον μας. Μετατρέπει την πίστη από θρησκευτικό καθήκον σε κοινωνικό καθήκον, για έναν κόσμο δικαιότερο, ειρηνικό και αληθινά ανθρώπινο, αγκαλιάζοντας όλους τους ανθρώπους της γης κάτω από τη δική Της Πλατυτέρα σκέπη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Πατερικές Πηγές & Εκκλησιαστική Γραμματεία

1. Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, Εις την προς Εφεσίους επιστολήν (Ομιλία ΚΒ΄) / Περί προσευχής (Λόγοι Α΄ και Β΄), P.G. 50, 775-786.
2. Άγιος Ιωάννης της Κλίμακος, Κλίμαξ (Λόγος ΚΗ΄: Περί της ιεράς και μητρός των αρετών, της οσίας προσευχής), Έκδοση Ιεράς Μονής Παρακλήτου.
3. Άγιος Πορφύριος ο Κausοκαλυβίτης, Λόγοι περί ανατροφής των παιδιών, Έκδοση Ιεράς Μονής Χρυσοπηγής, Χανιά.
4. Φιλοκαλία των Νηπτικών και Ασκητικών Πατέρων, Τόμος Δ΄ (Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς: Λόγοι περί προσευχής και νήψεως), Εκδόσεις Το Περιβόλι της Παναγίας.
5. Χρυσόστομος Β΄, Μητροπολίτης Χαλκίδος (2017). Λόγος στον Μητροπολιτικό Ιερό Ναό Αγίου Αχιλλίου Λαρίσης (Θέμα: «Η ουσία του Ευαγγελίου και η βοήθεια προς τον πλησίον ως εικόνα Θεού»). [link: imlasis.gr]
6. Φιλόθεος, Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης (2026). Ποιμαντορική Παρέμβαση και Μήνυμα προς τη Νεολαία (Θέμα: «Η υπέρβαση της αποτυχίας μέσω της εμπιστοσύνης στον Θεό και της κοινωνίας των προσώπων»).

Επιστημονική & Σύγχρονη Βιβλιογραφία

7. Γκότμαν, Τζ. (2000). Η συναισθηματική νοημοσύνη των παιδιών. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.
8. Γκόλμαν, Ν. (2006). Κοινωνική Νοημοσύνη: Η νέα επιστήμη των ανθρώπινων σχέσεων. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.
9. Ντύερ, Γ. (1994). Τι θέλετε αλήθεια για τα παιδιά σας;. Αθήνα: Εκδόσεις Φύτρα / Διόπτρα.

10. Ρούση-Βέργου, Χ. & Ζαφειροπούλου, Μ. (2012). Αποτελεσματικοί γονείς: Διαχείριση των συναισθημάτων και της συμπεριφοράς των παιδιών. Αθήνα: Εκδόσεις Καθημερινή.

11. Τέμπλαρ, Ρ. (2008). Οι κανόνες του καλού γονιού. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

12. Ρόμπινσον, Κ. (2011). Άλλη λογική: Για μια επανάσταση δημιουργικότητας. Αθήνα: Εκδόσεις Εν πλω

Πηγή εικόνας: Πλατυτέρα της Αγίας Σοφίας, Κωνσταντινούπολη. Ψηφιδωτό της αψίδας του Ιερού Βήματος.

Φωτογραφία: Gryffindor / Wikimedia Commons — Public Domain